

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2022 m. gruodžio 14 d.

Greitas 100 milijardų eurų ES atsakas darbo vietoms COVID metu išsaugoti: poveikį įvertinti sudėtinga

Remiantis nauja Europos Audito Rūmų ataskaita, ES 100 milijardų eurų dydžio paramos priemonė, skirta nuo krizės nukentėjusiems darbuotojams ir įmonėms (SURE) valstybėse narėse, buvo greitas atsakas siekiant sumažinti masinių atleidimų riziką dėl koronaviruso pandemijos. Tačiau priemonės SURE poveikis darbo vietų išsaugojimui negali būti tinkamai įvertintas dėl to, kaip Europos Komisija sukūrė šią naujovišką priemonę, ir dėl to, kad nacionaliniu lygmeniu trūksta patikimų duomenų. Kad pasimokytų iš patirties, kuri gali būti naudinga kuriant būsimas krizių valdymo priemones, Komisija turėtų atlikti išsamų paramos pagal priemonę SURE vertinimą. Tai taip pat bus galimybė pamatyti, kaip buvo sumažinta sukčiavimo rizika, atsižvelgiant į tai, kad visos parama pagal priemonę SURE pasinaudojusios šalys, išskyrus vieną, pranešė apie pažeidimus ir įtariamą sukčiavimą.

Dėl COVID-19 pandemijos kilo pavojus milijonams darbo vietų Europoje. ES reagavo greitai, panaudodama priemonę SURE, pagal kurią bloko šalims teikiamos ilgalaikės nebrangios paskolos. Šalys gali panaudoti šias lėšas darbo vietų išsaugojimo programoms, pavyzdžiui, sutrumpinto darbo laiko, nemokamų atostogų ir darbo užmokesčio subsidijų, kurti arba esamoms išplėsti, taip pat sveikatos priemonėms. Devyniolika šalių paprašė paskolų, o beveik 92 milijardai eurų jau išmokėta. Italijai ir Ispanijai suteiktos paskolos sudaro daugiau nei pusę šios sumos.

„Priemone SURE buvo reaguota į nepaprastą padėtį ir sudarytos sąlygos greitai ir veiksmingai pasinaudoti ES lėšomis, siekiant sušvelninti pandemijos poveikį darbuotojams ir įmonėms,– sakė auditui vadovavusi Audito Rūmų narė Iliana Ivanova. – Tačiau jos tikrasis galutinis poveikis vis dar nežinomas. Nepaisant kai kurių požymių, rodančių, kad priemonė buvo sėkminga, nepakanka patikimų duomenų, kad būtų galima įvertinti, kiek darbo vietų buvo iš tikrųjų išsaugota.“

Komisijai pavyko greitai suteikti lėšas pagal priemonę SURE valstybėms narėms – praėjus septyniems mėnesiams nuo pandemijos paskelbimo, t. y. greičiau nei pagal standartines finansavimo procedūras. Tačiau, nepaisant tam tikrų požymių, kad parama pagal priemonę SURE pasiekė milijonus darbuotojų sunkiausiu krizės laikotarpiu, jos indėlio mažinant nedarbą

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

nejmanoma visapusiškai įvertinti. Taip yra iš dalies dėl to, kad jos poveikio negalima atsieti nuo pačių šalių paramos priemonių poveikio.

ES novatoriškomis priemonės SURE taikymo taisyklėmis valstybėms narėms buvo suteikta nemažai laisvės pasirinkti, kam išleisti lėšas. Pagal jas taip pat nereikalaujama, kad Komisija įvertintų, ar šalių kontrolės sistemos yra pakankamai patikimos. Atsižvelgdami į tai, auditoriai pabrėžia, kad reagavimo į krizes priemonėmis, pavyzdžiui, darbo vietų išsaugojimo programomis, neretai piktnaudžiaujama. Priemonės SURE atveju 18 iš 19 šalių nustatė pažeidimų arba sukčiavimo atvejų ir visus tokius atvejus išnagrinėjo, todėl 13 šalių netinkamai panaudotos lėšos buvo susigrąžintos. Pati Komisija nepradėjo jokių tyrimų, remdamasi tuo, kad už tai atsakinga valstybė narė. Netinkamo lėšų panaudojimo atvejais šalys turėtų grąžinti paskolas – taip kontroliuojama finansinė rizika ES biudžetui. Tačiau, jei bus manoma, kad iš ES biudžeto finansuojamos priemonės yra susijusios su sukčiavimu, kils rizika ES reputacijai.

Komisija apskaičiavo, kad parama pagal SURE pasinaudojusios šalys dėl ES AAA kredito reitingo sutaupė apie 8,5 milijardo eurų palūkanų mokėjimų. Italijai, Ispanijai, Rumunijai, Lenkijai ir Graikijai tenka 86 % visų sutaupytų lėšų.

Bendra informacija

SURE yra laikina priemonė, kurios galiojimas baigiasi šiais metais. Paskoloms finansuoti Komisija skolinasi iš kapitalo rinkų išleisdama obligacijas. Komisija pirmą kartą išleido socialines obligacijas, kuriomis siekiama teigiamų socialinių tikslų. Visos 27 ES valstybės narės kartu suteikia garantijas 25 % visų paskolų pagal priemonę SURE – tai apsaugos priemonė tuo atveju, jei šalis nevykdytų savo įsipareigojimų; likusiai 75 % paskolų daliai suteikiamos ES biudžeto garantijos. Komisija apskaičiavo, kad 2020 m. pagal priemonę SURE parama suteikta maždaug 31,5 milijono žmonių ir 2,5 milijono įmonių, o pagal SURE finansuojamomis darbo vietų išsaugojimo programomis 2021 m. pasinaudojo 9 milijonai žmonių.

Specialioji ataskaita 28/2022 „Paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE): finansavimas pagal priemonę SURE padėjo išsaugoti darbo vietas COVID-19 krizės metu, tačiau jo galutinis poveikis nežinomas“ paskelbta [Audito Rūmų interneto svetainėje](#).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502